

Dat was Frits Bolkestein in een notendop, niet slap zijn

Door [Gastauteur](#) - 1 april 2025

Geplaatst in [Uncategorized](#)

*Door Martin Sommer

Bij sommige journalisten stond Frits Bolkestein bekend als eenkennig en nurks. Dat kwam door zijn afstandelijke, apodictische manier van spreken. Met eenkennigheid had het niets te maken. Het was zijn ambitie om ogenschijnlijk moeilijke dingen in een paar woorden te zeggen en ook politiek te maken.

Om die reden vond hij ook dat elke goede politicus een populist is. In Nederland worden dingen opzettelijk ingewikkeld gemaakt, juist om verschillen toe te dekken. Maar echt belangrijke dingen waren in zijn ogen niet moeilijk. Het maakte hem een dankbaar gesprekspartner voor een journalist.

Iets pesterigs

Zeker vijf keer heb ik hem voor *de Volkskrant* geïnterviewd. Op zekere dag toog ik met een collega naar het kantoor aan de Amstel voor zo'n vraaggesprek. Het was half elf 's ochtends en Frits verontschuldigde zich, want Madelon was er niet en koffie zetten kon hij niet. Hij liep naar het keukentje, deed de koelkast open en sprak: wat willen de heren drinken, ik heb alleen saké. Daarvoor vonden de heren het te vroeg, waarop Frits zei: slap hoor.

Dat was Frits in een notendop, niet slap zijn. Hij vond Nederland een zwakstroomsamenleving, waar meningsverschillen verdwenen onder de klamme deken van de consensus, het mooiere zusje van het

Dat was Frits Bolkestein in een notendop, niet slap zijn

conformisme. Daar zat soms iets pesterigs bij. Toen er eens ophef was over een stukje van mijn hand, bromde hij vergenoegd, ze zijn weer boos op je, dus je moet iets goeds hebben gedaan.

Hij ontmoette mijn vrouw voor het eerst en zag tot zijn tevredenheid een non-conformiste. Tegenspraak was in zichzelf een kwaliteit, in die zin was Frits eerder Frans dan Nederlands. In Parijs ontspringt de waarheid uit de *choc des opinions*, terwijl hier tegenspraak sociale uitsluiting oplevert; Bolkestein zelf kreeg met regelmaat te horen dat hij viste in bruin water als hij een heet hangijzer aanroerde.

Frits was niet nurks, integendeel, hartelijk, belangstellend en nieuwsgierig. Hij was ook geen mannenman zoals veel heren in machtsposities, hij nodigde mijn vrouw uit om mee te gaan naar de Groote Club toen ze had gezegd actief te willen worden in de VVD. Hij had in zijn carrière goed geluisterd naar Femke, die hielp zijn presentatie te verbeteren.

Gebakken eieren met witte bonen

Hij was trouw, ik zag bij etentjes en feestjes vrienden uit zijn tijd als Barlaeus-leerling. We mochten mee naar het Concertgebouw, waar hij kaarten had omdat hij in de raad van toezicht zat. Hij beloofde de Johannes Passion, tot hij beteuterd moest erkennen dat het niet de Johannes van Bach was maar van een moderne Engelse componist. Frits hield van kunst maar hij wist ook zeker dat Bach beter was dan de Beatles.

Zo zijn er meer vrolijke herinneringen. Mijn vrouw en ik bezochten voor het eerst het Franse huis van Frits en Femke. We eindigden in een bietenveld waar de mevrouw van google maps bij hoog en laag volhield dat we de bestemming hadden bereikt. Een aantal zomers lang gingen we jaarlijks met Frits, Femke, Babette en andere vrienden uit eten in Noord-Frankrijk. We troffen Frits in Engeland op een zeer conservatief congres, dat zich afspeelde in een soort Harry Potter middeleeuws college. Bij het ochtendkrieken zat Frits aan het ontbijt een bord vol gebakken eieren en witte bonen naar binnen te werken. Dat mocht niet van de dokter en niet van Femke, maar die was er niet bij.

Meindert Fennema

Frits organiseerde etentjes in het kantoor aan de Amstel. Ook mijn vrouw en ik mochten af en toe aanschuiven, hij bracht interessante mensen bij elkaar en die hoefden bepaald niet van hetzelfde plumage te zijn. Ayaan Hirsi Ali kwamen we daar tegen, spannend, met beveiliging voor de deur, Mark Rutte vierde er zijn verjaardag, ook Jeroen Dijsselbloem was een bezoeker en Louise Fresco.

Meindert Fennema was een vaste gast, helaas ook al overleden, bepaald niet van dezelfde opvatting als Frits. Over de titel *De Tovenarsleerling* van Fennema's boek over Wilders was Frits niet te spreken. De suggestie dat Wilders een loot aan de stam van Bolkestein was, vond hij belachelijk. Het stond de vriendschap met Meindert niet in de weg.

Dat was Frits Bolkestein in een notendop, niet slap zijn

Strijd was voor Frits belangrijker dan winnen. Hij verloor in politieke zin van alles, de degelijkheid van de euro bijvoorbeeld, of na zijn vertrek naar Brussel de koers van de VVD. Maar het belang was dat je je moest inzetten, niet of je ook won. Dan haalde hij zijn schouders op en zei, ik heb mijn best gedaan.

Na zijn pensioen hadden we vaker contact. We lunchten bij de Ijsbreker, en dan vertelde hij dat hij bezig was met alweer een boek, zijn memoires die verschenen in *Elsevier*, of hij ging college geven over Aristoteles, aan de universiteit van Leiden.

Kroket met chocomel

Wat maak je je druk zei ik wel eens en dan zei hij met die schouderophaal, je moet toch wat. Maar zich neerleggen deed hij nooit. Niet lang voordat hij verhuisde naar het Rosa Spier huis, kwam ik hem nog eens tegen op station Leiden. Ik herkende Frits aan zijn jas en zijn rug, hij stond bij de kiosk in de rij voor een kroket en een blikje chocomel. Hij vertelde dat hij dat niet mocht hebben, vanwege zijn suikerziekte. Daarna haalde hij zijn schouders op en nam een gedecideerde hap. Dat was natuurlijk uit dwarsigheid, maar ook het merkteken van het liberalisme volgens Frits Bolkestein. Voor alles meester zijn van je eigen lot.

*Dit is de tekst van de toespraak van **Martin Sommer** bij de Herdenking van de onlangs overleden VVD-leider Frits Bolkestein (1933-2025).*

****Martin Sommer (1956)** werkte decennia bij de Volkskrant, waarvoor hij onder meer correspondent in Frankrijk en chef van de Haagse redactie was. Van 2010 tot 2023 schreef hij elke zaterdag de politieke column. Onlangs verscheen van hem **De nieuwe standenstaat, hoe het gelukkigste land ter wereld zijn goede humeur verloor** (Amsterdam, Prometheus). Thans schrijft hij voor het weekblad EW.*

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, [ook in 2025](#)? Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!